

DE DEKENS VAN HET SINT-DONAASKAPITTEL IN BRUGGE VOOR 1200

G. DECLERCQ^o

De lijst van de proosten van het Sint-Donaaskapittel is goed gekend sinds de late 11de eeuw, daar de proost vanaf 1089 ook de titel van kanselier van Vlaanderen droeg¹. Met de tweede dignitaris van dit kapittel, de deken, is het minder goed gesteld. Hier beschikken we slechts over twee lijsten die allebei in 1731 werden gepubliceerd en duidelijk onderling afhankelijk zijn. De eerste is deze die J.F. Foppens opnam in zijn *Compendium chronologicum episcoporum Brugensium...*; de tweede komt voor in het 5de deel van de *Gallia christiana*². Deze beide werken geven respectievelijk de volgende lijst van dekens tot ca. 1200 :

<i>J.F. Foppens</i>	<i>Gallia christiana</i>
1. Reynerus : 1046	1. Reynerus : 1046
2. Arnulf : ca. 1090	2. Arnulf : 1090
3. Dodinus : 1101	3. Dodinus : 1100-1101
4. Helias : 1116-1127	4. Helias : 1125
5. Letbert : 1135	5. Letbert : 1135-1137
6. Haket : 1165-1170	6. Haket : 1164-1171
7. Robert : 1172	7. Robert : 1172
8. Gerulf : 1177-1180	8. Gerulf : 1174-1185

^o Assistent R.U.G. ; Seminarie voor Economische en Sociale Geschiedenis van de Middeleeuwen, Blandijnberg 2, 9000 Gent.

1. Voor de proosten tot de late 12de eeuw, zie F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre (1071-1128)*, Brussel, 1938, p. LIV-LV en A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *Le chancelier de Flandre sous les comtes de la maison d'Alsace (1128-1191)*, in H.K.C.G., 141 (1975), p. 267-311.

2. [J.F. FOPPENS], *Compendium chronologicum episcoporum Brugensium necnon praepositorum, decanorum et canonicorum, etc. ecclesiae S. Donatiani Brugensis*, Brugge, 1731, p. 79-80 ; *Gallia Christiana*, V, Parijs, 1731, kol. 255-257.

9. Willem : 1185
 10. Hugo Ursus : 1187
 11. Jozef : 1194-1218

9. Hugo Ursus : 1187
 10. Willem : 1189
 11. Jozef : 1194-1218

Een onderzoek van de gegevens van beide lijsten toont aan dat ze diverse fouten vertonen. Zo is de deken Arnulf van ca. 1090, waarvoor beide verwijzen naar de brievenkollektie van Stefaan van Orléans, bisschop van Doornik (1192-1203), in werkelijkheid een deken van de christenheid van Brugge uit de late 12de en de vroege 13de eeuw³. Ook de Willem die ze respectievelijk in 1185 en 1189 situeren, was een deken van de christenheid⁴. De Reynerus die ze in 1046 vermelden is ontleend aan een valse oorkonde⁵, terwijl de

3. In beide brieven, die in 1197 dienen gedateerd te worden, draagt hij de titel *decanus Brugensis* (J. DESILVE, *Lettres d'Etienne de Tournai*, Valenciennes-Paris, 1893, nrs. 281 en 283, p. 353-354). Deze titel kan inderdaad tot verwarring aanleiding geven, want hij werd ook dikwijls gebruikt voor de dekens van Sint-Donaas (zie bijv. n. 6). In een andere brief van Stefaan van Doornik echter wordt Arnulf *decanus christianitatis Brugensis* genoemd (*Ibidem*, nr. 212, p. 262); met deze titel treffen we hem ook aan in charters uit 1198 (F. D'HOOP, *Recueil des chartes du prieuré de Saint-Bertin à Poperinghe et de ses dépendances à Bas-Warneton et à Couckelaere*, Brugge, 1870, nrs. 33-34, p. 33-34) en 1203 (W. PREVENIER, *De oorkonden der graven van Vlaanderen (1191-aanvang 1206)*, II, Brussel, 1964, nr. 257, p. 533). In een charter uit 1202 wordt hij betiteld als *Sancti Salvatoris Brugensis decanus* (Brugge, RA, Blauwe nummers, 6673).

4. Net als bij Arnulf vloeit de verwarring wellicht voort uit het feit dat ook hij vaak gewoon als *decanus Brugensis* wordt aangeduid; dit is met name het geval in charters uit [1174] (Gent, RA, fonds Sint-Pieters, oorkonden, 325bis), 1185 (Brugge, RA, Blauwe nummers, 6660), 1189 (Rijsel, AD Nord, 12H 2, f° 42v-43r°) en 1190/93 (A. VAN LOKEREN, *Chartes et documents de l'abbaye de Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand*, I, Gent, 1868, nr. 365, p. 199-200). In andere oorkonden evenwel wordt Willem deken van de Sint-Salvatorskerk genoemd: [1171-1172] (J.P. MIGNE, *Patrologia Latina*, 200, kol. 789-790), 1177 (A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, Brussel, 1723, p. 1318-1319) en 1185 (Brugge, RA, Oud kerkarchief, 168/4, f° 5r°-6r°). In een charter uit 1171 tenslotte draagt hij de titel *decanus christianitatis* (C. CALLEWAERT, *Chartes anciennes de l'abbaye de Zonnebeke*, Brugge, 1925, nr. 11, p. 16).

5. Oorkonde van Boudewijn, bisschop van Noyon-Doornik, voor de Sint-Pietersabdij te Gent: *Signum Erkenberti Brugensis prepositi. Signum Reyneri decani* (A. VAN LOKEREN, *Chartes et documents*, I, nr. 125, p. 90-91); een kritische studie van dit falsum, dat vervaardigd werd in de jaren 1148-1150, vindt men bij N. HUYGHEBAERT, *Quelques chartes épiscopales fausses pour Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand forgées au XIIe et XIIIe siècles*, in H.K.C.G., 148 (1982), p. 22-31.

deken Robert uit 1172 berust op een verkeerde lezing van A. Miraeus en J.F. Foppens in hun bekende oorkondenuitgave⁶.

Het leek ons gezien deze vele fouten niet overbodig een nieuwe, korrektere lijst van de dekenen van Sint-Donaas samen te stellen. We beperkten ons hierbij tot de periode voor 1200, omdat we voor deze periode naast de oorkonden van Sint-Donaas⁷ ook gebruik konden maken van de uitgaven van F. Vercauteren en W. Prevenier van de grafelijke charters uit de jaren 1071-1128⁸ en 1191-1206⁹, evenals van het materiaal dat A. Verhulst en Th. De Hemptinne hebben bijeengebracht met het oog op de editie van de oorkonden van de graven Diederik en Filips van de Elzas (1128-1191)¹⁰.

Vooraleer over te gaan tot de resultaten van ons prosopografisch onderzoek, lijkt het ons interessant na te gaan wanneer en waarom de waardigheid van deken ontstond in het Sint-Donaaskapittel.

De vroegste expliciete vermelding van een deken van Sint-Donaas die we bezitten komt voor in een oorkonde van bisschop Balderik van Noyon-Doornik voor het Brugse kapittel uit 1100 ; in dit charter wordt *Dodinus decanus* vermeld samen met proost Bertulf en acht kanunniken¹¹. Hij was toen reeds enkele jaren deken van Sint-

6. A. MIRAEUS-J.F.FOPPENS, *Opera diplomatica*, I, p. 188 : *S. Roberti Brugensis decani* ; wanneer we er het origineel op nakijken, blijkt de naam Robert een slechte lezing te zijn voor Haket (Atrecht, AD Pas-de-Calais, fonds Aire (chapitre), oorkonde *ad datum* 1172 : *S. Haketti Brugensis decani*).

7. Chr. Lebbe, die in opdracht van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis de uitgave van het oorkondenboek van Sint-Donaas voorbereidt, liet ons bereidwillig zijn dossiers evenals de afschriften van wijlen prof. E.I. Strubbe inzien, waarvoor onze oprechte dank.

8. Zie n.1.

9. W. PREVENIER, *De oorkonden der graven van Vlaanderen (1191-aanvang 1206)*, 3 delen, Brussel, 1964-1970.

10. We wensen dr. Th. De Hemptinne (RUG) hiervoor ten zeerste onze dank te betuigen. Voor de oorkonden uit de periode 1128-1168 verwijzen we naar de momenteel ter perse zijnde uitgave : A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden der graven van Vlaanderen (juli 1128-september 1191)*. II. Uitgave. Band I : *Regering van Diederik van de Elzas (juli 1128-17 januari 1168)*. Voor de charters uit de jaren 1168-1191, waarvan de uitgave nog in voorbereiding is, geven we de archiefreferentie op of eventueel een oudere editie.

11. Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* ; A. MIRAEUS-J.F.FOPPENS, *Opera diplomatica*, III, p. 313 : *domnus Bertulfus, Brugensis ecclesie Sancti videlicet Donatiani prepositus, frater quoque Dodinus decanus, ceterique eiusdem ecclesie fratres*.

Donaas, want de deken Dodinus die getuige is in een oorkonde van bisschop Radbod van Noyon-Doornik voor de Gentse Sint-Baafsabdij van 14 september 1096 is vrijwel zeker dezelfde persoon ; de drie getuigen die na hem worden vernoemd kunnen immers geïdentificeerd worden als kanunniken van Sint-Donaas¹².

De vraag is nu of deze Dodinus wel de eerste deken van Sint-Donaas is geweest. Volgens C. Callewaert zou voor hem waarschijnlijk een zekere *Thedbaldus decanus*, die in de getuigenlijst van de verheffingsoorkonde van de relieken van Godelieve van Gistel van 30 juli 1084 na proost Robrecht van Brugge vermeld staat, deken van Sint-Donaas zijn geweest¹³. Hoewel we deze deken Tedbald ook aantreffen onder de getuigen van een oorkonde van bisschop Radbod voor Sint-Donaas van 25 juni 1086¹⁴ en enkele van deze getuigen bijna zeker kanunniken van Sint-Donaas waren¹⁵, menen we toch dat

12. M. GYSSELING-A.C.F. KOCH, *Diplomata Belgica ante annum millesimum centesimum scripta*, I, s.l., 1950, nr. 143, p. 253 : S. *Dodini decani*. S. *Bertulfi*. S. *Raineri*. S. *Tancredi*. Deze laatste drie personen vinden we terug onder de kanunniken van Sint-Donaas in charters uit 1087/88 (N. HUYGHEBAERT, *Une notice du cartulaire de l'abbaye de Saint-Nicolas-des-Prés (Ribemont) concernant deux bergeries dans le comté de Flandre (1087-1088)*, in H.K.C.G., 116 (1951), p. 112 : Bertulfus ; Rainerus Parvus, Tanchradus), 1089 (M. GYSSELING-A.C.F. KOCH, *Diplomata Belgica*, I, nr. 170, p. 298 : Bertulfus, Rainerus, Thancradus), 1100 (A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, III, p. 313 : Tanchradus, Rainerus) en 1101 (F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 26, p. 82 : Bertulfus, Tanchradus, Reinerus). Over de vraag of de Bertulf die voorkomt in 1087/88 en 1089 dezelfde is als de latere proost Bertulf (1091-1127), dan wel dient geïdentificeerd te worden met de gelijknamige kanunnik uit 1096 en 1101, zie N. HUYGHEBAERT, *Une notice...*, p. 146.

13. C. CALLEWAERT, *Les reliques de S^e Godelieve à Ghisteltes et leurs authentiques*, in H.S.E.B., 58, (1908), p. 72 (*Rodbertus Brugensis prepositus, Thedbaldus decanus*) en 82.

14. M. GYSSELING-A.C.F. KOCH, *Diplomata Belgica*, I, nr. 169, p. 295.

15. Naast de latere deken Dodinus, betreft het Ricquardus en Bertulfus, die samen met andere leden van het Sint-Donaaskapittel ook vermeld worden in de getuigenlijst van een charter van Robrecht II voor Saint-Quentin-en-l'Île van 18 oktober 1089 (F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 8, p. 23) ; betreffende Bertulfus, zie ook hierboven n. 12. Andere getuigen, zoals Walkerus *custos*, Athalolfus en Desiderius, behoorden blijkbaar tot het domkapittel van Doornik (cf. J. PYCKE, *Prosopographie du chapitre cathédral de Tournai. Répertoire biographique des chanoines de Notre-Dame (1080-1300)*, ter perse, nrs. 50, 123 en 129). Van een paar getuigen kan evenwel niet uitgemaakt worden of ze nu tot het kapittel van Doornik dan wel tot dat van Sint-Donaas dienen gerekend te worden ; dit is met name het geval met Reinerus (zie n. 12 evenals J. PYCKE, *Prosopographie*, nr. 137).

deze Tedbald geen deken van Sint-Donaas was. Uit de bekende oorkonde van graaf Robrecht II voor Sint-Donaas van 31 oktober 1089 kan immers opgemaakt worden dat er toen nog geen deken was¹⁶. In de getuigenlijst van dit belangrijk charter komen enkel proost Rainerus en tien kanunniken voor, terwijl in de tekst zelf al evenmin sprake is van een deken. Wel wordt er een opsomming gegeven van de goederen die toebehoorden aan de kanunniken (*bona prebendis fratrum*) en van deze die uitsluitend bestemd waren voor de proost (*bona prepositure*). Dit wijst erop dat de waardigheid van deken toen nog niet bestond in het Sint-Donaaskapittel, want we weten dat ook de deken uit hoofde van zijn functie over eigen goederen beschikte¹⁷. De deken Tedbald die in 1084 en 1086 voorkomt kan derhalve niet als een deken van Sint-Donaas geïdentificeerd worden. Gezien hij evenmin kapitteldeken van Doornik of Noyon kan geweest zijn¹⁸, blijft er maar één mogelijkheid over, nl. dat het een landdeken uit de kuststreek betreft.

Het dekenaat werd in het Sint-Donaaskapittel dus ingesteld na 31 oktober 1089 en voor 14 september 1096, datum waarop deken Dodinus voor het eerst vermeld wordt. Deze Dodinus, die blijkens het net aangehaalde charter van graaf Robrecht II in 1089 nog een gewoon kanunnik was¹⁹, mag bijgevolg gerust als de eerste deken van Sint-Donaas beschouwd worden.

Bij het ontstaan van het dekenaat in Sint-Donaas schijnen zowel factoren van algemene als van lokale aard een rol gespeeld te hebben. We stellen namelijk vast dat eind 11de, begin 12de eeuw niet alleen in Sint-Donaas, maar ook in diverse andere Vlaamse kapittels de deken als tweede dignitaris opduikt naast de proost. In het kapittel van Rijsel ontstond het dekenaat omstreeks 1080²⁰; in het domkapittel van Doornik vinden we de deken vermeld vanaf

16. M. GYSSELING-A.C.F. KOCH, *Diplomata Belgica*, I, nr. 170, p. 295-298.

17. Dit blijkt reeds uit de in n. 11 aangehaalde oorkonde uit 1100.

18. In het kapittel van Doornik was van 1082 tot 1093 een zekere Hendrik deken (J. PYCKE, *Prosopographie*, nr. 2), terwijl deze waardigheid in Noyon in 1086 werd uitgeoefend door Gerlinus (*Gallia christiana*, IX, Parijs, 1751, kol. 1031).

19. Cf. n.16.

20. E. HAUTCOEUR, *Histoire de l'église collégiale et du chapitre de Saint-Pierre de Lille*, I, Rijsel, 1896, p. 96-97.

1082²¹, in Seclin vanaf 1090²², in Veurne vanaf 1114²³ en in Kassel vanaf 1119²⁴. Op het eerste gezicht lijkt het voor de hand te liggen dat dit fenomeen verband houdt met de zgn. Gregoriaanse hervormingsbeweging; zoals we straks zullen zien diende een deken immers priester te zijn en was hij verplicht te resideren. Toch blijft bij het interpreteren van deze vaststelling de nodige voorzichtigheid geboden, want het opvallende is dat buiten Vlaanderen heel wat kapittels reeds voordien de waardigheid van deken kenden²⁵.

Hoe het ook zij, voor het Sint-Donaaskapittel kan tevens een meer specifieke verklaring naar voor gebracht worden. De aanstelling door graaf Robrecht II van de proost van Sint-Donaas tot kanselier van Vlaanderen in 1089 moet met zich meegebracht hebben dat de proost niet meer permanent kon resideren in Brugge. Als hoofd van de domaniale administratie en vooral als grafelijk zegelbewaarder diende hij immers de graaf te vergezellen bij zijn tochten door het graafschap²⁶. Vandaar wellicht dat zich de noodzaak opdrong om naast (en na) de proost een tweede dignitaris aan het hoofd van het kapittel te plaatsen. Een deken was trouwens goed geschikt om tijdens de afwezigheden van de proost de leiding over te nemen. De proost had — konform aan de Karolingische kanunnikenregel van Aken — immers zowel materiële als geestelijke taken, maar de materiële primeerden duidelijk²⁷. Een deken daarentegen had uitsluitend geestelijke bevoegdheden. Hij was hoofdzakelijk belast met

21. Cf. n.18.

22. F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 10, p. 34.

23. A.C.F. KOCH, *Actes des comtes de Flandre de la période de 1071 à 1128*, in H.K.C.G., 122 (1957), nr. 2, p. 272.

24. I. DE COUSSEMAKER, *Observations sur l'acte de fondation de l'insigne collégiale de Saint-Pierre de Cassel*, in *Annales du Comité Flamand de France*, XIX (1891), p. 89.

25. Zie in dit verband E. AMANN-A. DUMAS, *L'église au pouvoir des laïques (888-1057)*, s.l., 1940 (*Histoire de l'église depuis les origines jusqu'à nos jours* publiée sous la direction de Augustin Fliche et Victor Martin, dl. 7), p. 252-253. Betreffende de oorsprong van de kapitteldekens, zie R. SCHIEFFER, *Die Entstehung von Domkapiteln in Deutschland*, Bonn, 1976, p. 241.

26. Voor commentaar bij deze bepaling uit het grafelijk charter van 1089 (cf. n.16), zie A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *Le chancelier de Flandre*, p. 272-275.

27. W. NOLET-P.C. BOEREN, *Kerkelijke instellingen in de middeleeuwen*, Amsterdam, 1951, p. 191-192; J.F.A.M. VAN WAESBERGHE, *De Akense regels voor canonici en canonicae uit 816*, Assen, 1967, p. 130-131 en 256-257.

de zielezorg en de geestelijke leiding van de kanunniken en met het handhaven van de discipline ; bovendien diende hij priester te zijn en was hij verplicht te resideren²⁸.

*

**

Na deze inleiding kunnen we nu overgaan tot het eigenlijk prosopografische onderzoek. We hebben voor elke deken ook gepoogd na te gaan of hij voor zijn aanstelling als deken reeds lid was van het Sint-Donaaskapittel en of hij actief is geweest in de grafelijke administratie. Om het voetnotenapparaat niet nodeloos te verzwaren, geven we enkel voor de eerste twee dekens een overzicht van alle teksten waarin we ze vermeld vonden ; voor de andere hebben we ons beperkt tot het aanduiden van de eerste en de laatste vermelding.

1.

Dodinus (van Oostkerke) : hoger hebben we reeds vermeldingen van deze eerste deken van Sint-Donaas uit 1096 en 1100 aangehaald²⁹. We treffen hem voor het laatst als dusdanig aan in twee charters uit 1101³⁰. Voordien was hij gewoon kanunnik geweest in Sint-Donaas, zoals blijkt uit oorkonden van 1086 en 1089³¹. In een charter van graaf Robrecht II voor de abdij van Saint-Quentin-en-l'Ile van 18 oktober 1089 wordt hij aangeduid als *Dodinus de*

28. J. RAMACKERS, *Papsturkunden in den Niederlanden*, II, Berlijn, 1934, nr. 375, p. 509 : *decanus vester, qui pro tempore fuerit, si tamen in presbiteratus fuerit officio constitutus, tam vestrorum quam omnium clericorum ibidem servientium curam habeat animarum* (bul Celestinus III, 1 juli 1197). Dat de deken diende te resideren, kan afgeleid worden uit het feit dat hij belast was met de zielezorg en het handhaven van de discipline ; gegevens over deze laatstgenoemde bevoegdheid van de deken zijn te vinden in een scheidsrechterlijke uitspraak uit juli 1238 (Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum*). Voor algemene informatie betreffende kapitteldekens, zie W. NOLET-P.C. BOEREN, *Kerkelijke instellingen*, p. 193-194 ; H.E.FEINE, *Kirchliche Rechtsgeschichte. I. Band : Die Katholische Kirche*, Weimar, 1954², p. 342 ; F. POTOTSCHNIG, *Dekan. II. Kirchlicher Bereich*, in *Lexicon des Mittelalters*, Dritter Band, kol. 652-653.

29. Cf. n.11 en 12.

30. A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, p. 957 (31 maart 1101) ; F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 26, p. 82 (a° 1101).

31. Cf. n.14 en 16.

Oskirka³². Op grond hiervan mag aangenomen worden dat de *Dudinus de Ostrerca*, die in 1102 als getuige optreedt in de oorkonde waarbij bisschop Balderik van Noyon-Doornik het altaar van Snellegem overdraagt aan de abdij van Mont-Saint-Quentin, dezelfde persoon is als Dodinus, deken van Sint-Donaas³³. Of hij toen nog de waardigheid van deken bekleedde is evenwel niet uit te maken.

2.

Helias : wordt als deken vermeld in diverse oorkonden van 15 juli 1110 tot 30 april 1129³⁴. Hij komt n.a.v. de gebeurtenissen van 1127-1128 eveneens ter sprake in de *Vita Karoli comitis Flandriae* van Walter van Terwaan³⁵, evenals in het bekende dagboek van Galbert van Brugge³⁶. Kort na 1129 verliet hij Brugge en trok naar Denemarken, waar we hem op 29 november 1135 aantreffen als kanunnik van het kathedraalkapittel van Roskilde. In 1140 en 1142 draagt hij — nog steeds als lid van het net vermelde domkapittel — de titel van *prepositus* of landdeken van Eggeslev in het bisdom Roskilde. Dank zij de steun van een plaatselijke potentaat, Peder Bodilsen, werd hij

32. F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 8, p. 23 ; Dodinus van Oostkerke is de laatste van de geestelijke getuigen ; na hem volgen de *laici*, die aangevoerd worden door burggraaf Erembald van Brugge. Dat het hier wel degelijk om Dodinus, kanunnik van Sint-Donaas, gaat, blijkt uit het feit dat hij voorafgegaan wordt door vier andere leden van het Sint-Donaaskapittel, nl. proost Letbert (zie *Ibidem*, p. LIV), kapelaan Bertulf (cf. n. 12), Rainerus Parvus (cf. n. 12) en Ricuardus (cf. n. 15 en F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 61, p. 147 (18 oktober 1113)).

33. J. NOTERDAEME, *De fiscus Snellegem en de vroegste kerstening in het westen van Brugge*, in H.M.G.O.G., n.r., XI (1957), p. 57. De overige getuigen in dit charter zijn eveneens geestelijken ; voor het merendeel betreft het leden van het kathedraalkapittel van Doornik ; onder hen vermelden we o.a. aartsdiaken Lambert, deken Petrus, proost Gunterus, cantor Boudewijn en scholasticus Guarmundus (cf. J. PYCKE, *Prosopographie*, nrs. 22, 3, 90, 66 en 93).

34. 15 juli 1110 : F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 42, p. 118 ; 18 oktober 1113 : *Ibidem*, nr. 61, p. 147 ; a°1116 : A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, p. 962 ; a°1122 : F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 107, p. 246 ; a°1127 : *Ibidem*, nr. 128, p. 302 ; 30 april 1129 : Brugge, RA, Aanwinsten, 3472, f° 12r°.

35. WALTER VAN TERWAAN, *Vita Karoli comitis Flandriae*, ed. R.KÖPKE, M.G.H., SS., XII, Hannover, 1856, p. 551.

36. H. PIRENNE, *Histoire du meurtre de Charles le Bon, comte de Flandre (1127-1128), par Galbert de Bruges*, Parijs, 1891, p. 99, 100, 127 en 130.

in mei 1142 bisschop van Ribe, een waardigheid die hij bleef bekleden tot aan zijn dood op 1 maart 1162³⁷.

Blijft natuurlijk de vraag waarom Helias naar Denemarken trok. De bisschopskroniek van Ribe, waarvan de oudste laag dateert uit het eerste kwart van de 13de eeuw, weet te vertellen dat Helias uit Vlaanderen diende te vluchten toen zijn leven omwille van een opstand in gevaar kwam : *octauus episcopus Ripensis fuit Helias Flandrensis anno Domini MCXLII, qui propter seditionem factam in Flandria per fratres suos quaesitus ad mortem fugit in Daciam*³⁸. Om welke opstand gaat het hier ? De Deense historicus M.H. Gelting, die een biografie wijdde aan Helias, meent dat het de opstand van Willem van Ieper tegen graaf Diederik van de Elzas van kort na 1130 betreft. Deze hypothese heeft veel kans om korrekt te zijn, want de opstand van Willem van Ieper en het vertrek van Helias uit Vlaanderen vallen chronologisch duidelijk samen.

De laatste vermelding van Helias als deken van Sint-Donaas dateert van 30 april 1129³⁹, terwijl hij, zoals we straks zullen zien, ten laatste op 28 juli 1133 reeds als deken vervangen was door een zekere Bernard. Zijn vertrek dient dus zeker tussen 1129 en 1133 gesitueerd te worden. De opstand van Willem van Ieper brak in of kort na 1130 uit en eindigde ergens tussen 1133 en 1135 met diens verbanning uit Vlaanderen. Hij trok naar Engeland met in zijn kielzog diverse van zijn aanhangers⁴⁰. De repressie tegen deze laatsten was zeker in 1132 al aan de gang, want één van hen, Fromold, burggraaf van Ieper, was in dat jaar reeds door Anselm van Belle vervangen als burggraaf⁴¹. Deze opvallende chronologische samenhang maakt het samen met het getuigenis van de bisschopskroniek van Ribe inderdaad mogelijk om te stellen dat deken Helias blijkbaar Willem van Ieper in diens mislukte opstand steunde en om die reden uit Vlaanderen moest vluchten.

37. M.H. GELTING, *Un prélat flamand au Danemark au XIIe siècle. Hélie, évêque de Ribe (1142-1162)*, in H.S.E.B., 122 (1985), p. 159-179. (We wensen hier M. Ryckaert te danken die het ons mogelijk maakte het manuscript van dit artikel te raadplegen).

38. Citaat ontleend aan M.H. GELTING, *Un prélat flamand*, p. 177.

39. Cf. n.34.

40. E. WARLOP, *Willem van Ieper, een Vlaams condottierre (vóór 1104-1162)*, in De Leiegouw, 6 (1964), p. 189-191.

41. E. WARLOP, *De Vlaamse adel voor 1300*, I, Handzame, 1968, p. 252-253.

3.

Bernard : van deze deken van Sint-Donaas bezitten we slechts één zekere vermelding, die voorkomt in een charter van Ogiva, abdis van Broekburg, van 28 juli 1133⁴². De deken Bernard die als getuige optreedt in een oorkonde van bisschop Simon van Noyon-Doornik voor de abdij van Saint-Riquier uit 1131, waarvan de oorkonding plaatsvond in de Sint-Donaaskerk, is wellicht dezelfde persoon⁴³, maar helemaal zeker is dit niet. Het zou immers eventueel ook om een deken van de christenheid kunnen gaan⁴⁴.

Het is niet uitgesloten dat de kanunnik Bernard die in 1101 voorkomt⁴⁵ dient vereenzelvigd te worden met de latere deken ; voorzichtigheid blijft hier evenwel geboden. Het valt evenmin met zekerheid te zeggen of hij actief is geweest in de grafelijke administratie. Van

42. I. DE COUSSEMAKER, *Un cartulaire de l'abbaye de Notre-Dame de Bourbourg (1104-1793)*, I, Rijssel, 1882, nr. XLI, p. 36.

43. Van dit charter zijn enkel drie analyses bewaard gebleven. Slechts in één hiervan, nl. in deze opgenomen in de archiefinventaris die abt Eustache Le Queux in 1489 liet aanleggen, worden enkele getuigen opgesomd ; onder hen een zekere *Bernard doyen*, die vermeld staat na bisschop Simon en aartsdiaken Robrecht en voor abt Anscherus en enkele kloosterlingen van Saint-Riquier (Parijs, Archives Nationales, LL 1010 (19de-eeuws afschrift van een 18de-eeuwse kopie van de inventaris uit 1489), p. 52-53). Dat we hier wellicht met een deken van Sint-Donaas te doen hebben, kan afgeleid worden uit het feit dat volgens beide andere analyses de oorkonding plaats greep in de Sint-Donaaskerk ; kroniek van Jean de la Chapelle (a° 1492) : *Et haec fecit publicare Brugis in ecclesia Sancti Donatii* (E. PRAROND, *Joannis de Capella cronica abbreviata dominorum et sanctorum abbatum Sancti Richarii. Nova editio*, Parijs, 1893, p. 109) ; kroniek van Victor Cotron (a° 1673) : *illiusque ordinationis cartam Brugis in ecclesia Sancti Donatiani coram omnibus promulgari iussit* (Parijs, Bibliothèque Nationale, Latin, 12890, f° 21v°-22r°).

44. In een oorkonde van bisschop Simon van Noyon-Doornik voor de abdij Oudenburg van 22 maart 1130, die in Brugge werd uitgevaardigd, komt Bernard, deken van het Waasland, onder de getuigen voor (Brugge, RA, Blauwe nummers, 11378 : *Signum Bernardi decani de Wasia*). Hij is wellicht te identificeren met de gelijknamige deken die in 1135 als getuige optreedt in een charter van dezelfde bisschop voor het Sint-Donaaskapittel (Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* : *S. Bernardi decani*) ; deze laatste kan in elk geval geen deken van Sint-Donaas geweest zijn, want in dezelfde oorkonde wordt ook kapitteldeken Letbert vernoemd.

45. A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, p. 957 (oorkonde van Balderik, bisschop van Noyon-Doornik, 31 maart 1101) ; in de getuigenlijst van dit charter volgen na bisschop, aartsdiaken en diverse leden van het Doorniks kapittel de volgende drie namen : *S. Dodini Brugensis decani. S. Tancredi. S. Bernardi* ; gezien ze voorafgegaan worden door kapitteldeken Dodinus, is het duidelijk dat we in de twee laatstgenoemde personen kanunniken van Sint-Donaas dienen te zien ; voor wat Tancredus betreft, weten we dit trouwens met zekerheid (cf. n.12).

1104 tot 1112 is er wel een grafelijk *capellanus* geweest die de naam Bernard droeg⁴⁶, maar het is niet duidelijk of het hier dezelfde persoon betreft als de latere kapitteldeken.

4.

Letbert : komt als kapitteldeken voor in diverse oorkonden van 1135 tot 1145⁴⁷. Tijdens deze periode was hij ook actief als grafelijk ambtenaar ; in 1136 wordt hij immers tevens *notarius* genoemd⁴⁸. Vooraleer hij deken werd, was hij gewoon kanunnik geweest in Sint-Donaas. Volgens F. Vercauteren zou hij te identificeren zijn met de diaken Letbert uit 1101 en met de gelijknamige priester die van 1106 tot 1117 voorkomt in grafelijke charters⁴⁹. Dit curriculum is o.i. geheel verkeerd. De priester Letbert komt immers uitsluitend voor in oorkonden bestemd voor de abdij van Broekburg⁵⁰ ; hij dient dus naar alle waarschijnlijkheid vereenzelvigd te worden met de Letbert, priester van Broekburg, die in dezelfde periode voorkomt in enkele grafelijke oorkonden⁵¹. Ook de diaken Letbert die in 1101 als kanunnik van Sint-Donaas vermeld wordt⁵² kan o.i. niet dezelfde zijn als de latere deken. De Letbert *clericus* daarentegen die getuige is in

46. F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, p. LII.

47. a° 1135 : A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, III, p. 313 ; a° 1145 : A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 79.

48. a° 1136 : S. *Letberti decani et notarii* (A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 29).

49. F. VERCAUTEREN, *Note critique sur une charte originale du comte de Flandre Baudouin VII (18 octobre 1113)*, in H.K.C.G., 94 (1930), p. 380 ; IDEM, *Actes des comtes de Flandre*, p. LIII n. 6. Het is merkwaardig te noemen dat F. Vercauteren in de index van laatstgenoemd werk (*Ibidem*, p. 349) afwijkt van de mening die hij verkondigd had in de inleiding ervan ; enkel de *Letbertus presbiter* die vermeld wordt op 15 september 1106 (*Ibidem*, nr. 35, p. 102) wordt in de index nog beschouwd als dezelfde persoon als de gelijknamige kanunnik van Sint-Donaas uit 1101 ; de *Ledbertus presbiter* die op 8 mei 1117 voorkomt (*Ibidem*, nr. 84, p. 189) daarentegen wordt er vereenzelvigd met een zekere priester Letbert van Broekburg, terwijl de *Lebbertus sacerdos* die in 1115 getuige is in een grafelijk charter (*Ibidem*, nr. 71, p. 166) volgens de index nog een andere persoon zou zijn.

50. *Ibidem*, nr. 35, p. 102 (15 september 1106) ; nr. 71, p. 166 (a° 1115) ; nr. 84, p. 189 (8 mei 1117).

51. *Ibidem*, nr. 42, p. 118 (15 juli 1110 : *Ledberti de Broburg*) ; nr. 54, p. 136 (24 oktober 1111 : *Ledberti sacerdotis de Broburch*) ; nr. 60, p. 145 (a° 1112 : *Ledbertus de Broburg*).

52. *Ibidem*, nr. 26, p. 82 (Robrecht II voor Sint-Donaas).

een oorkonde van Boudewijn VII uit 1113, die uitgevaardigd werd in het koor van Sint-Donaas⁵³, is wellicht wel dezelfde persoon. Daar hij in de getuigenlijst vermeld wordt na de kanunniken die priester of diaken waren, was hij toen hoogstens subdiaken. Dit sluit een identifikatie met de gelijknamige diaken uit 1101 dus uit. Hij wordt na 1113 nog tweemaal als kanunnik vernoemd, nl. in 1127 en in 1129⁵⁴; in deze laatste oorkonde staat hij na de priesters opgetekend.

5.

Erembald : wordt vermeld als deken van Sint-Donaas in de getuigenlijst van twee oorkonden. De eerste is een charter van bisschop Gerald van Doornik voor de abdij van Oudenburg uit 1154⁵⁵; de tweede is een ongedateerde oorkonde van Diederik en Filips van de Elzas voor het Sint-Donaaskapittel, die tussen 1155 en 13 mei 1157 dient gesitueerd te worden⁵⁶. Hij is waarschijnlijk te vereenzelvigen met de *notarius* Erembald die in 1149 voorkomt⁵⁷.

Onder de leden van het Sint-Donaaskapittel troffen we geen kanunnik met die naam aan, maar in het naburige O.L.V.-kapittel lijkt er in 1116 en 1122 wel een Erembald kanunnik geweest te zijn⁵⁸. Of het hier al dan niet dezelfde persoon betreft als de latere deken van Sint-Donaas, valt niet uit te maken.

Gezien zijn naam is het niet onmogelijk dat deken Erembald net als

53. *Ibidem*, nr. 61, p. 147 (18 oktober 1113); volgens Vercauteren betreft het hier dezelfde persoon als de diaken uit 1101 en de priester uit de jaren 1106-1117 (cf. de index in *Ibidem*, p. 349 evenals zijn *Note critique*, p. 380); dit is evenwel onmogelijk, want de Letbert uit 1113 was blijkens zijn plaats in de getuigenlijst toen ten hoogste subdiaken.

54. a° 1127 : F. VERCAUTEREN, *Actes des comtes de Flandre*, nr. 128, p. 302; 30 april 1129 : Brugge, RA, Aanwinsten, 3472, f° 12r°.

55. Brugge, RA, Blauwe nummers, 6644.

56. A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 166.

57. *Ibidem*, nr. 119.

58. a° 1116 : *Signum Radulfi sacerdotis et canonici Sanctę Marię. Signum Sigebodi canonici. Signum Erambaldi canonici* (A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, p. 962 : bisschop Godebald van Utrecht voor het Brugge O.L.V.-kapittel); a° 1122 : *Signum Sigabodi. Signum Erambaldi* (*Ibidem*, p. 963 : bisschop Lambert van Noyon-Doornik voor het O.L.V.-kapittel). De Sigebodus die in beide charters samen met Erembald als getuige optreedt, wordt door Galbert van Brugge vermeld als priester van de O.L.V.-kerk (H. PIRENNE, *Histoire du meurtre de Charles le Bon*, p. 165).

zijn opvolger Haket dient beschouwd te worden als een afstamming van de burggrafelijke familie der Erembalden⁵⁹. Elk concreet bewijs hiervoor ontoreekt echter, zodat voorzichtigheid geboden blijft.

6.

Haket : deze deken treffen we aan in een ganse reeks — hoofdzakelijk grafelijke — oorkonden van 1161 tot 1173⁶⁰. Blijkbaar op grond van zijn naam, nam reeds J.F. Foppens aan dat hij behoorde tot de oude burggrafelijke familie der Erembalden⁶¹. Volgens R. De Ganck en N. Huyghebaert, die zich niet alleen op zijn naam maar ook op bezitshistorische argumenten steunen, zou het wel eens om een zoon van burggraaf Disdir Haket kunnen gaan⁶².

De gelijknamige kanunnik van Sint-Donaas, die in 1145 getuige is in een charter van Diederik van de Elzas voor de Sint-Baafsabdij, is

59. Betreffende deze familie, zie E. WARLOP, *De Vlaamse adel voor 1300*, I, p. 216-228.

60. 20 februari 1161 : A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 191 ; 22 februari 1161 : *Ibidem*, nr. 192 ; 4 juli 1173 : A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, III, p. 53 ; a^o 1173 : Brugge, RA, Blauwe nummers, 6654. Een mogelijke vroege vermelding van deken Haket vormt een ongedateerd charter voor Sint-Donaas, waarin hijzelf samen met proost Petrus en het kapittel als oorkonder optreedt (Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* 1157-1163) ; als termini voor de datering komen enkel de ambtsjaren van proost Petrus van de Elzas (1157-1167) in aanmerking, maar gezien deze proost waarschijnlijk zijn vader, graaf Diederik, vergezeld heeft naar Palestina in de jaren 1157-1159, dagtekt dit charter wellicht ten vroegste uit 1159 (cf. A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *Le chancelier de Flandre*, p. 285-286). De oorkonden van Filips van de Elzas voor de priorij Hertsberge uit 1149 en 1152, waarin deken Haket als getuige voorkomt, zijn vals, want Filips wordt maar in 1155 voor het eerst als graaf vermeld (A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nrs. 116 en 134). Ook een charter van Filips van de Elzas voor de abdij van Oudenburg uit 1176, waarin eveneens sprake is van deken Haket, dient — op basis van anachronismen in de getuigenlijst — als een falsum bestempeld te worden (Brugge, RA, Blauwe nummers, 6656). De vermelding van deken Haket uit 1160, die men kan aantreffen bij H. COPPIETERS-STOCHOVE, *Régestes de Philippe d'Alsace, comte de Flandre*, in H.M.G.O.G., VII (1906), nr. 10, p. 4, berust op een verkeerde datering ; de korrekte datum van dit charter is 1164 (A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 238).

61. [J.F. FOPPENS], *Compendium chronologicum*, p. 79-80 : B. Hackettus e nobili familia veterum castellanorum Brugensium oriundus.

62. R. DE GANCK-N. HUYGHEBAERT, *Abbaye de Ter Doest, à Lissewege*, in *Monasticon belge, t.III : Flandre occidentale*, vol. 2, Luik, 1966, p. 328.

hoogstwaarschijnlijk dezelfde persoon als de latere deken⁶³. Deze is in elk geval ook actief geweest in de grafelijke administratie. Tijdens een overgangperiode had hij in 1167 tijdelijk de leiding van de kanselarij in handen⁶⁴, en op grond hiervan mag aangenomen worden dat de grafelijke *notarius* Haket die in 1162 vermeld wordt met hem dient vereenzelvigd te worden⁶⁵.

In de loop van 1173⁶⁶ trad hij af als deken en trok zich terug in de Cisterciënzerabdij van Ten Duinen. Na een korte monastieke opleiding werd hij in 1175 door abt Walter I naar Ter Doest gezonden om er samen met 12 monniken en 3 konversen een nieuwe abdij te stichten. Hij bleef er abt tot 1179. In de maand juli van dat jaar keerde hij terug naar Ten Duinen, waar hij abt werd. Hij stierf er in deze hoedanigheid op 1 of 2 november 1185⁶⁷.

7.

Gerulf : wordt voor het eerst als deken van Sint-Donaas vermeld in een grafelijke oorkonde uit 1174, terwijl hij voor het laatst als dusdanig voorkomt in een pauselijke bul van 24 februari 1186 of 1187⁶⁸. Ook hij was voordien blijkbaar gewoon kanunnik in het Sint-Donaaskapittel geweest. In enkele oorkonden van 1163 tot 1168

63. A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 79.

64. A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *Le chancelier de Flandre*, p. 291-292.

65. A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 204.

66. R. DE GANCK en N. HUYGHEBAERT (*Abbaye de Ter Doest*, p. 328) menen dat Haket reeds in 1172 zou afgetreden zijn ; de vermelding van deken Haket als één van de impetranten in een pauselijke bul van 4 juli 1173 (cf. n. 60) betekent volgens hen niet dat Haket toen nog deken was, maar wel dat hij enige maanden voordien ("sans doute à la fin de 1172") mee de supplicie voor het verkrijgen van deze bul tot de paus had gericht. Deze verklaring gaat evenwel niet op omdat er — zoals we gezien hebben in n. 60 — nog een tweede oorkonde uit 1173 bestaat waarin Haket als deken voorkomt.

67. R. DE GANCK-N. HUYGHEBAERT, *Abbaye de Ter Doest*, p. 327-328 ; A. DUBOIS-N. HUYGHEBAERT, *Abbaye des Dunes à Koksijde et à Bruges*, in *Monasticon belge, t. III : Flandre occidentale*, vol. 2, p. 379-380.

68. a° 1174 : Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* ; 24 februari [1186-1187] : J. RAMACKERS, *Papsturkunden in Frankreich. Neue Folge, 4. Band : Picardie*, Göttingen, 1942, nr. 294, p. 450. De datum 1160 die A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, III, p. 314 toekennen aan een charter van G(erard), proost, G(erulf), deken, en het kapittel van Sint-Donaas is verkeerd ; op basis van de ambtsjaren van proost Gerard van de Elzas (1177-1206) en deken Gerulf (1174-1186/87) dient deze oorkonde tussen 1177 en 1186/87 gedateerd te worden.

treffen we immers een kanunnik Gerulf aan als lid van het kapittel ; uit een paar van deze charters blijkt dat hij toen subdiaken was⁶⁹.

8.

Hugo (Ursus of Bere) : was deken van Sint-Donaas van 1187 tot 1199⁷⁰. De mening van N. Huyghebaert als zou een zekere Jozef hem reeds in 1197 als deken zijn opgevolgd is zeker verkeerd⁷¹. Deken Hugo trad immers nog op als oorkonder in februari 1198 (o.s.) en in 1199⁷², terwijl zijn opvolger Jozef pas voor het eerst opduikt in een stuk van 5 januari 1200⁷³.

Net als zijn beide voorgangers maakte Hugo vooraleer hij deken werd reeds deel uit van het Sint-Donaaskapittel. Zoals de traditie het wil is hij te vereenzelvigen met de kanunnik Hugo Ursus of Hugo Bere, die voorkomt van 1163 tot 1185⁷⁴. Dit blijkt uit het eigendomsmerk aangebracht in een 12de-eeuws handschrift met de Sententiën van Petrus Lombardus afkomstig uit de abdij van Ter Doest : *Liber Sancte Marie de Thosan ex dono domini Hugonis, decani Brugensis, cognomento Ursi*⁷⁵.

69. a° 1163 : A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nrs. 207 en 217 (subdiaken) ; a° 1167 : *Ibidem*, nr. 272 ; s.d. [1159-1167] : Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* 1157-1163 (subdiaken ; voor de datum, zie n. 60) ; a° 1168 : [F. VAN DE PUTTE], *Cronica et cartularium monasterii de Dunis*, Brugge, 1864, nr. 458, p. 457.

70. a° 1187 : A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, I, p. 553 ; a° 1199 : [F. VAN DE PUTTE], *Cronica et cartularium monasterii de Dunis*, nr. 496, p. 479.

71. N.N. HUYGHEBAERT, *Joseph (deken)*, in Nationaal Biografisch Woordenboek, 6, kol. 498-499.

72. februari 1198 (o.s.) : Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, A 128, f° 52r°-v° ; a° 1199 : cf. n.70.

73. W. PREVENIER, *De oorkonden*, II, nr. 129, p. 290.

74. a° 1163 : A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 207 ; a° 1171 : [F. VAN DE PUTTE], *Cronica et cartularium monasterii de Dunis*, nr. 461, p. 460 ; a° 1174 : Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* ; 25 maart 1183 : A. MIRAEUS-J.F. FOPPENS, *Opera diplomatica*, II, p. 1189 ; 10 september 1185 : Brugge, RA, Oud kerkarchief, 168/4, f° 5r°-6r°. Daar uit de getuigenlijst van dit laatste charter blijkt dat Hugo Ursus toen nog geen priester was, mag aangenomen worden dat hij dient vereenzelvigd te worden met de subdiaken Hugo die vermeld wordt als kanunnik van Sint-Donaas in 1163 (A. VERHULST-Th. DE HEMPTINNE, *De oorkonden*, II, 1, nr. 217) en [1159-1167] (Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, oorkonde *ad datum* 1157-1163).

75. G.I. LIEFTINCK, *De libri en scriptoria der Westvlaamse Cisterciënser-abdijen*

De dekens van het Sint-Donaaskapittel

Volgens het obituarium van Sint-Donaas, dat hem gewoon als priester (*sacerdos*) betitelt, overleed Hugo Ursus op een 7 september⁷⁶. Deze datum moet, gezien de hoger aangehaalde gegevens, in 1199 gesitueerd worden.

*

**

Ter afsluiting van deze prosopografische studie geven we de voornaamste resultaten ervan nog eens in tabelvorm weer⁷⁷ :

	<i>deken</i>	<i>kanunnik</i>	<i>grafelijk ambtenaar</i>
1. Dodinus	1096-1101(-1102 ?)	1086-1089	
2. Helias	1110-1129		
3. Bernard	(1131 ?)-1133	(1101 ?)	(1104-1112 ?)
4. Letbert	1135-1145	1113-1129	1136
5. Erembald	1154-1155/57		1149
6. Haket	1161-1173	1145	1162-1167
7. Gerulf	1174-1186/87	1163-1168	
8. Hugo (Ursus of Bere)	1187-1199	1163-1185	

Ter Duinen en Ter Doest in de 12^e en 13^e eeuw en de betrekkingen tot het atelier van de kapittelschool van Sint Donatiaan te Brugge, Brussel, 1953, p. 28.

76. L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *L'obituaire de Saint-Donatien de Bruges*, in H.K.C.G., 58 (1889), p. 324 (7 september : *Hugonis Ursi sacerdotis*). In dit obituarium wordt op 30 januari nog een andere Hugo Ursus vermeld (*Ibidem*, p. 317 : *Hugonis Ursi*), die tevens voorkomt in het obituarium van de Brugse Sint-Salvatorskerk, maar dan op de datum van 29 januari (Brugge, RA, Découvertes, 104, f° 4v° : *obiit magister Hugo dictus Ursus, canonicus Sancti Donatiani*). Daar de oudste laag van dit laatste obituarium niet hoger schijnt op te klimmen dan het eerste kwart van de 13de eeuw, mag aangenomen worden dat de magister Hugo Ursus die stierf op een 29 of 30 januari niet dezelfde was als de kanunnik en deken van die naam uit de tweede helft van de 12de eeuw ; hij dient daarentegen geïdentificeerd te worden met de gelijknamige kanunnik van Sint-Donaas, die we aantreffen in charters uit 1236 (A. SCHOUTEET, *Stadsarchief van Brugge, Regesten op de oorkonden 1089-1300*, Brugge, 1973, nr. 23, p. 21 : *magister H(ugo) Ursus*) en 1247 (Brugge, BA, fonds Sint-Donaas, A 127, f° 92v°-93r° : *dilectus igitur concanonicus noster magister Hugo dictus Ursus*). Het zijn blijkbaar zijn zuster en zijn moeder die voorkomen in het obituarium van Sint-Donaas (L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *L'obituaire*, p. 322 (3 juni) : *Constantie sororis magistri Hugonis Ursi* ; p. 324 (27 september) : *Aventure matris magistri Hugo (sic) Ursi*).

77. De onzekere gegevens hebben we tussen haakjes geplaatst en van een vraagteken voorzien.